

УДК 636. 3. 083

Ляшенко В.М., заступник директора, **Лучин І.С.**, кандидат с.-г. наук, с.н.с.
Коломийська дослідна станція Івано-Франківського інституту АПВ

Періг Д.П., кандидат с.-г. наук, доцент[©]

*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С.З.Гжицького*

ПОЛІПШЕННЯ ВІДГОДІВЕЛЬНИХ І М'ЯСНИХ ЯКОСТЕЙ ОВЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ГІРСЬКОКАРПАТСЬКОЇ ПОРОДИ

Теоретично обґрунтована і практично реалізована доцільність розведення овець української гірськокарпатської породи за селекційними групами для підвищення генетичного потенціалу молочної та м'ясної продуктивності.

Проведена оцінка динаміки росту, живої маси баранчиків різних селекційних груп, характеристика їх м'ясної продуктивності в різні вікові періоди.

Встановлено, що розроблена нова система розведення овець української гірськокарпатської породи забезпечила при відгодівлі ягнят в різні вікові періоди підвищення інтенсивності їх росту відповідно на 4,1-7,7%. Забійний вихід підвищився на 5-7% та покращився морфологічний склад туш. Це дає можливість збільшити виробництво продукції вівчарства та підвищити рентабельність галузі в цілому.

Ключові слова: українська гірськокарпатська порода, селекційні групи, інтенсивна відгодівля, ріст, розвиток, забійні якості.

Вступ. Через економічну кризу в останні роки з усіх галузей тваринництва в умовах стихійних ринкових відносин найбільше постраждало саме вівчарство. У сільгосп підприємствах відбувся безпрецедентний спад вівцепоголів'я – за останніх 15 років воно зменшилося у 11,8 раза [1].

Однією з причин катастрофічного спаду галузі вівчарства, поряд з диспаритетом цін на вовну та енергоносії, порушенням умов утримання, є неефективне використання продуктивного потенціалу овець, в першу чергу виробництво молодого баранини та ягнятини [2,3].

Науковими дослідженнями і практичним досвідом передових господарств Івано-Франківської області доведено, що одним із шляхів збільшення кількості та поліпшення якості баранини є організація її виробництва головним чином від молодняка. У молодому віці у таких тварин вдало поєднуються два процеси – ріст і відгодівля, тобто збільшення кількості власне м'яса (м'язової тканини) й одночасне відкладання жиру на внутрішніх органах, всередині м'язів і між ними, а також поверх туші [4,5].

Основною породою овець, яку розводять на Прикарпатті, є українська гірськокарпатська порода комбінованого напрямку продуктивності. В

Коломийській дослідній станції розробляються методи створення інтенсивних типів овець шляхом розведення за селекційними групами з основними показниками продуктивності - вовна, м'ясо, молоко.

За результатами комплексної оцінки основних селекційних ознак овець різних статевих-вікових груп визначені напрямки селекційно-племінної роботи, відібрано тварин у селекційні групи. В даній статті наведено аналіз показників продуктивності овець за відгодівельними та м'ясними якостями.

Метою наших досліджень відповідно до плану науково-дослідних робіт, було вивчення особливостей прояву відгодівельної і м'ясної продуктивності молодняку овець, отриманого від вівцематок селекційної групи з підвищеною молочною продуктивністю у племрепродукторі фермерського господарства "Костюк" Косівського району Івано-Франківської області.

Матеріали і методи досліджень. В основу роботи покладені базові положення методики академіка М.Ф. Іванова з урахуванням сучасних методів селекції та генетики.

Вихідним матеріалом послужили чистопородні барани-плідники та вівцематки української гірськокарпатської породи. У період окотів (січень-лютий 2008 р.) проводився індивідуальний облік всього народженого молодняку. Відлучення ягнят від вівцематок проводили в 3-місячному віці. Протягом періоду проведення досліджень тварин піддослідних груп вирощували в однакових умовах годівлі й утримання, з однаковою технологією і виробничим циклом.

Годівля всіх піддослідних тварин проводилась відповідно до рекомендованих норм, розроблених Інститутом тваринництва УААН (1986).

Для подальших досліджень та вивчення відгодівельних і м'ясних якостей було сформовано дві групи однакових за віком баранчиків, які народились одинаками.

Вивчення росту та розвитку здійснювали на підставі періодичних зважувань: при народженні, у віці 20 днів, при відлученні у 3 місяці і 4, 5, 6 місяців та розрахунку абсолютних і середньодобових приростів живої маси (за формулою С.Броді).

Тварин зважували індивідуально з точністю до 0,1 кг при народженні і до 0,5 кг в наступні вікові періоди. Зважування проводили зранку перед годівлею. М'ясну продуктивність вивчали шляхом контрольної забою баранчиків по 3 голови з кожної групи у 4- та 6-місячному віці. При цьому враховували живу масу після 24-годинної витримки і результати первинної обробки туш.

Молочну продуктивність вівцематок визначали за приростом живої маси молодняку до 20-денного віку.

Отримані результати досліджень опрацьовано біометрично за методикою М.О.Плохинського.

Результати досліджень. Незважаючи на аналогічні умови вирощування та годівлі, показники м'ясної продуктивності дослідних тварин були різними. Інтенсивність росту баранчиків, отриманих від вівцематок II селекційної групи

була вищою порівняно з тваринами I контрольної групи, отриманими від вівцематок іншої частини стада (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка живої маси піддослідних баранчиків

Вік, місяців	Група					
	I (n = 12)			II (n = 8)		
	жива маса, кг	прирости		жива маса, кг	прирости	
абсолют., кг		серед. доб., г	абсолют., кг		серед. доб., г	
при народж.	2,6 ± 0,07	-	-	2,6 ± 0,05	-	-
20 днів	6,3 ± 0,08	3,7	185	6,5 ± 0,07	3,9	195
при відлуч. 3 міс.	20,8 ± 0,11	14,5	161	24,3 ± 0,12	15,9	176
4	22,6 ± 0,14	1,8	60	24,3 ± 0,12	1,9	63
5	24,8 ± 0,15	2,2	73	26,6 ± 0,13	2,3	76
6	26,9 ± 0,18	2,1	70	28,8 ± 0,15	2,2	73

Загальновідомо, що жива маса молодняка в різні вікові періоди змінюється з неоднаковою інтенсивністю, це стосується також української гірськокарпатської породи. Аналізуючи результати розведення овець за селекційними групами та оцінку продуктивності баранчиків, отриманих від вівцематок з підвищеною молочною продуктивністю та її вплив на відгодівельні та м'ясні якості піддослідних тварин встановлено, що баранчики контрольної групи в 20-денному віці мали живу масу та абсолютний приріст $6,31 \pm 0,08$ кг і $3,7 \pm 0,11$ кг, тоді як тварини дослідної групи – $6,5 \pm 0,07$ кг і $3,9 \pm 0,09$ кг відповідно. Якщо при народженні у двох групах баранчиків-аналогів жива маса практично була однаковою, то при відлученні різниця за живою масою між групами становила 7,7%. Що ж до середньодобового приросту живої маси ягнят, найважливішого показнику при інтенсивній відгодівлі, баранчики дослідної групи мали значну перевагу, порівняно з тваринами контрольної групи. Найбільший середньодобовий приріст спостерігався до 20-денного віку з різницею між групами у 5,4%. Молочність вівцематок за 20 днів лактації відповідно складала 18,5 кг та 19,5 кг. У наступні вікові періоди баранчики II групи за середньодобовими приростами переважили I групу. Так, у 4-, 5-, 6-місячному віці різниця складала відповідно 5,0, 4,1, 4,3%. Завдяки різній енергії росту, баранчики II групи за дослідний період дали по 26,2 кг абсолютного приросту живої маси, тоді як їх аналоги - 24,3 кг, що на 7,8% менше.

Найбільш інтенсивно приріст живої маси ягнят проходив у початковий період вирощування. Так, до 3-місячного віку маса тіла у першій та другій групах зросли відповідно у 8,0 та 8,6 раза, а з 3-х до 6-місячного віку – на 29,6 та 28,6 %.

Для вивчення характеристик м'ясної продуктивності, отриманої від тварин різних селекційних груп у процесі інтенсивної відгодівлі ягнят, було проведено контрольний забій піддослідних тварин. Встановлено, що баранчики II групи за передзабійною живою масою перевищували тварин I групи у 4-місячному віці на 7,5%; у 6-місячному - на 7,4%. Слід відмітити, що в тушках всіх баранчиків піддослідних груп встановлений високий вміст внутрішнього

жиру, який складав 0,3-0,4 кг, або 1,3-2,4% від передзабійної живої маси (табл. 2).

Таблиця 2

Забійні якості баранчиків

Показник	Група	Вік, місяців	
		4	6
Передзабійна жива маса, кг	I	22,8 ± 0,13	26,9 ± 0,15
	II	24,5 ± 0,14	28,9 ± 0,18
Маса туші, кг	I	8,8 ± 0,12	10,5 ± 0,14
	II	9,7 ± 0,13	12,2 ± 0,16
Вихід туші, %	I	38,6	39,0
	II	39,6	42,2
Вміст внутрішнього жиру, кг	I	0,3 ± 0,04	0,6 ± 0,06
	II	0,4 ± 0,03	0,7 ± 0,08
Забійна маса, кг	I	9,1 ± 0,12	11,1 ± 0,16
	II	10,1 ± 0,15	12,9 ± 0,15
Забійний вихід, %	I	39,9	41,4
	II	42,1	44,6
Морфологічний склад			
Кістки, кг	I	2,27±0,09	2,43±0,08
	II	2,44±0,07	2,73±0,08
Кістки, %	I	25,8	23,1
	II	25,2	22,4
М'якоть, кг	I	6,53±0,07	8,07±0,06
	II	7,26±0,08	9,47±0,05
М'якоть, %	I	74,2	76,9
	II	74,8	77,6
Коефіцієнт м'ясності	I	2,88	3,32
	II	2,98	3,47

Важливим показником ефективності виробництва високодієтичного м'яса ягнати є забійний вихід. За цим показником баранчики II групи переважали своїх аналогів на 5,5-7,7% при забої в різні вікові періоди. В процесі відгодівлі ягнят відносний вміст скелетних м'язів і жирових відкладів, які формують м'якоть туші з 2-ох до 4-місячного віку збільшився із 74,2-74,8% до 76,9-77,6. Результати морфологічного аналізу показали, що в абсолютних величинах у баранчиків II групи м'якоти в тушах було більше, ніж у I групі в 4-ох та 6-місячному віці відповідно на 0,73 і 0,7 кг.

Збільшення маси туші відбувається через більш інтенсивний приріст найбільш цінної в харчовому відношенні м'язової тканини і відкладень жиру. Показник коефіцієнта м'ясності в II групі був вищий у всіх вікових періодах, що вказує на їх більш виражену м'ясність і скоростиглість.

Висновок

1. Запропонована генотипова структуризація овець української гірськокарпатської породи на селекційні групи залежно від вовнової, молочної та м'ясної продуктивності, застосовуючи гомогенний внутрігруповий підбір за даними показниками.

2. Встановлено перевагу II селекційної групи за молочною продуктивністю вівцематок на 5,4% порівняно з I контрольною групою.

3. Вивчено вплив підвищеної молочної продуктивності вівцематок на відгодівлю та м'ясні якості молодняку. Інтенсивність росту зросла на 4,1-7,7% в різні вікові періоди. Забійний вихід підвищився на 5-7%.

4. Відповідно до селекційного плану відбір необхідно вести за мінімальною кількістю економічно важливих ознак, які мають високий ступінь спадковості.

Література

1. Горлова О.Д., Попов М.Ф., Яковчук В.С., Берьозкіна Л.І. Втрати в технологічних процесах відтворення, ягніння та вирощування ягнят у період підсосу. Вісник аграрної науки, – №2, 2009, 40-42 с.

2. Дорошенко Н.Я., Куц Г.А., Симонов Н.Ф., М'ясовнове вівчарство. – К.: "Урожай", 1972. – 136 с.

3. Польська П.І., Калашук Г.П., Методи удосконалення асканійських кросбредів і асканійських чорноголових овець. Вівчарство, К. "Урожай", 1991, вип. 26, С.22-26.

4. Степанов Д.Г., Калинка А.К., Гавриленко Г.С., М'ясна продуктивність молодняку овець порід, прекос та меріно-фляйш. – Вівчарство, К.: "Урожай" 1982, вип. 21, с. 45-48.

5. Яковчук В.С., Розробка технологічних способів інтенсивної відгодівлі молодняку овець асканійської тонкорунної породи. Автореферат. Херсон, 2009.

Summary

Theoretically grounded and practically implemented Ukrainian carpathians breeding sheep for breeding groups to improve the genetic potential of dairy and meat production.

Assessment of the dynamics of growth, live weight lambs of different breeding groups, their characteristics of their meat productivity in different age periods. It was established that developed a new system of sheep breeding Ukrainian carpathians provided for feeding the lambs increase its intensity on 4,1-7,7% in different age periods, respectively. Slaughter output rose by 5-7%, improved morphological composition of carcasses. This makes it possible to increase production and improve profitability sheep industry.

Стаття надійшла до редакції 25.03.2010